

New Labour of de kindertuin van Blair

Jan Vermeersch

SEVI-stafmedewerker Oost-Europa

Sociaal-democraten regeren (mee) in elf van de vijftien lidstaten van de Europese Unie, maar niet in Groot-Brittannië, Duitsland, Frankrijk en Italië. Dat is geen prettige vaststelling nu belangrijke beslissingen over die Unie moeten worden genomen en de rol van de grote landen daarbij doorslaggevend is. Bovendien zitten Labour en de SPD al respectievelijk zeventien en veertien jaar in de oppositie gebeiteld. Vooral dat laatste is voor twee van de oudste sociaal-democratische partijen een traumatische ervaring. De volgende verkiezingen moeten worden gewonnen. En wie moet winnen, reageert, zoals elke voetbaltrainer je kan vertellen, krampachtig en vreest de kleinste fout vanwege eventuele fatale consequenties. Tot welke zware spanningen een en ander binnen de partijelites kan leiden, heeft men vorig jaar in de SPD mogen ondervinden. Rudolf Scharping werd door een deelstaatspremier van 'autistisch gedrag' beticht en op het partijcongres van Mannheim een rang teruggeschoven.

Een nieuw -isme: het Blairisme

Labour is de SPD niet. De partij heeft geen deelstaten die moeten worden beheerd en geen knaap van het kaliber van Kohl om te bekampen. Bovendien heeft Labour zijn Bad Godesberg gemist. 'Clause four' van de partijstatuten (m.b.t. de collectivering van de produktiemiddelen) werd pas vorig jaar veranderd en de geest van Michael Foot, Tony Benn en andere 'marxisten' wist tot diep in de jaren tachtig de partij in zijn greep te houden. Het gewicht van die linkervleugel is anno 1996 aanzienlijk verminderd. In aantocht is een nieuwe politieke generatie en een nieuwe partijelite, waarvan de doorbraak mede door Kinnock en Smith werd mogelijk gemaakt. Onder Blair is vervolgens een proces van ideologische en organisatorische modernisering op gang gekomen, zoals Labour er in haar geschie-

denis nooit één heeft gezien. In een land met een meerderheidskiessysteem, populaire tabloids en 32% standvastige conservatieve kiezers (tegen 25% voor Labour), is een dergelijke modernisering een onmisbare voorwaarde om voldoende stemmen terug te winnen in het midden.

De schrik voor de blunder

Desondanks regeert bij Labour de schrik voor de ultieme regiefout, de blunder die alle inspanningen teniet kan doen en de boodschap opnieuw de mist laat ingaan. In 1993, zo zegt men bij Labour, verloor men de verkiezingen door een middelmatige campagne. De boodschap was in orde, maar de verkoop was oubollig. Dat zal Blair niet overkomen. Een kort bezoek aan de Labour Party gaf mij vorige maand de gelegenheid vast te stellen hoe de organisatorische omvorming van de partij is opgeschoten. Hoewel de parlementsverkiezingen in principe pas in mei 1997 worden gehouden, is de partijmachine voor deze gebeurtenis reeds in stelling gebracht. Als premier Major morgen nog twee parlementsleden ziet vertrekken en verkiezingen uitschrijft, zal Labour klaar zijn. Verkiezingen worden immers voor de campagne gewonnen. Er moet een kapitaal aan communicatie, vertrouwen en positieve uitstraling geduldig worden opgebouwd. Daar is Blair mee bezig. Sinds hij John Smith opvolgde in 1994, zorgde hij voor een politiek momentum dat resulteerde in meer dan 100.000 nieuwe leden, een tikkeltje meer terughoudendheid van de boulevardbladen en - sinds kort - een grondige partijreorganisatie.

Het wonder van de communicatie

Omdat zelfs de beste boodschap op de politieke markt moet worden verkocht, heeft Labour begin dit jaar zijn partijapparaat ontdebeld. De volgende campagne wordt niet gevoerd vanuit het eerder 'antiquarische' hoofdkwartier aan Wal-

worth Road, maar vanuit het Media Center aan de Thames, op een steenworp van Westminster. Daar heeft Labour een paar verdiepingen afgehuurd, inclusief een moderne perszaal, waar alle 'task forces' en 'units' i.v.m. de verkiezingen zijn ondergebracht. Een partij beheren en een verkiezingscampagne runnen zijn twee zaken, heet het vandaag. In het Media Center werken tientallen overwegend jonge, goed in het pak zittende medewerkers, in een modern bureaulandschap met modems en Internet-faciliteiten. De perszaal is afgehuurd voor vijf jaar, de kantooruimte voor slechts twee jaar, omdat de hele onderneming pakken geld kost en de afweging om zoveel middelen daarop te concentreren per slot van rekening door de verkiezingsuitslag moet worden gerechtvaardigd.

De verhuis naar het Media Center is, alle verhoudingen in acht genomen, een kleine revolutie voor Labour. In kringen van Blair spreekt men van een 'explosie van communicatie'. Die moet de Labour Party niet alleen in de regering brengen, maar op termijn ook afhelpen van verouderde organisatiestructuren en functioneringswijzen. Naar het voorbeeld van de landschapsbureaus in het Media Center moeten ook in de partij overbodige scheidingswanden, compartimenten en hiërarchieën worden opgedoekt. Dat is geen bagatel voor één van de meest klassieke sociaal-democratische partijen. Blair wenst immers een nieuw organisatie-model te introduceren, waarbij veel nadruk ligt op (centrale) communicatie met de individuele leden en de stem van die leden bij partijcongressen ook luider moet weerklinken. Tot nader order vormen die partijcongressen nog steeds een weerspiegeling van wat men de 'delegatiestructuur' van de partij noemt, met 'blockvoting' in de orde van zeventig procent (90% in 1992!). Als het aan de partijvoorzitter ligt, zal het aandeel van de 'blockvotes' tot vijftig procent worden gereduceerd. Maar zo ver is New Labour nog niet.

Modernisering, ledenwerving en de kindertuin

Niet alle vernieuwingen moeten overigens aan Blair worden toegeschreven. Aan het gecentraliseerde ledenbestand is vijf jaar gewerkt, en dus ook al onder het voorzitterschap van Kin-

nock en Smith. Toch heeft vooral onder Blair de 'computerisering' van de partij een forse sprong genomen. De partij beschikt vandaag over een databestand van 500.000 namen (waarvan ongeveer 370.000 leden), die regelmatig worden aangeschreven via een 'Newsletter' (4x per jaar), gepolld voor belangrijke kwesties of gewoon uitgenodigd voor scholingen en studiekringen. Het is, naar men mij zegt, een duur systeem met vele kinderziekten. Het heeft er echter wel toe geleid dat het merendeel van de nieuwe leden via nationale initiatieven wordt gerecruteerd. Daarbij wordt zoveel als mogelijk met permanente overschrijvingen gewerkt (30% op dit moment) om wat beter de hand te kunnen houden aan de financiële planning van de partij.

Ook andere initiatieven ontspringen aan de vaste wil om van Labour een meer flexibele en alert reagerende organisatie te maken. Die moet op de eerste plaats aangepast zijn aan de eisen van het mediatijdperk. Tegen de tabloids kan geen verkiezing worden gewonnen, weet Blair, tenzij Labour de media-agenda beter weet te spelen, sneller communiceert, uniformer communiceert en aangepaster communiceert. De speech van Blair op partijconferentie in oktober 1995 was daar een voorbeeld van. De historicus die deze conferentie ooit zal documenteren, zal het moeten stellen met een tekst vol staccato-zinnen, die perfect door de audio-visuele media konden worden uitgesneden en waarin het woord socialisme slechts een paar keer werd genoemd.

De auteurs van dit eigentijdse politieke proza zijn de zogenaamde 'Blair babes': twintigers en dertigers met een media-achtergrond bij de BBC, Channel Four, de *Financial Times* en andere bladen. Alistair Campbell (37), de voornaamste perssecretaris van Blair, schreef op een blauwe maandag voor een soft pornomagazine, werd vervolgens politiek redacteur van de *Daily Mirror* (de enige Labour-vriendelijke tabloid) en onderhield uitstekende contacten met Kinnock. Campbell en zijn vrienden worden in de wandelingen van Westminster spottend 'de kindertuin' genoemd. Zeer ideologisch geïnspireerd kan men hen bezwaarlijk noemen, al mag men niet vergeten dat het apparaat nog veel medewerkers uit het Kinnock-tijdperk telt en onder de 'Blair babes'

ook een aantal 'nieuwe ideologen' figureren. De voornaamste van hen, David Miliband (29), zoon van een eminent marxistisch intellectueel en hoofd van Blairs keukenkabinet, is gecharmeerd door de ideeën van Amerikaanse 'liberale' denkers zoals John Rawls en Amitai Etzioni. Naar zijn overtuiging moet het nieuwe economische en sociale model van Labour de 'communitarian principles' hoog in het vaandel dragen en de herverdeling van het werk in plaats van 'welfare dependency' naar voren schuiven.

Desgevraagd zegt Fraser Kemp, één van de voornaamste verkiezingsmanagers van Labour, dat de partij haar inspiratie vooral gehaald heeft bij de Australische en de Zweedse companen, én bij de Democratische Partij (een kiesvereniging) van Clinton. Onder de medewerkers van Blair zijn de Amerikafielen heel prominent aanwezig. De reeds genoemde David Miliband studeerde aan het Massachusetts Institute of Technology; Ed Balls (27), de voornaamste economist van Labour, vertoefde een tijdje in Harvard in het gezelschap van professoren (Robert Reich) die vervolgens door de Clinton-administratie werden aangetrokken; en Philip Gould (44), die er in 1993 als campagne manager niet in slaagde om Kinnock naar Downing Street te loodsen, was een adviseur van de presidentiële campagne van Clinton.

Voor de 'Blair babes' is een correcte, efficiënte en gestroomlijnde communicatie een must in een medialandschap dat voortdurend op zoek is naar de weke plekken van New Labour. Snelle en uniforme communicatie blijft echter een techniek. Achter de communicatiemiddelen schuilen een commandostructuur, een partijexecutief, en de plekken waar politieke inhoud worden ontwikkeld en de partijdemocratie speelt. Met betrekking tot die delicate balans, die aan de ziel van een partij raakt, valt voorlopig niet veel te achterhalen. Dat geeft men bij Labour zelf ook toe. De partijmodernisering is een empirisch proces, waarbij op de eerste plaats de oorlog tegen de Conservatieven moet worden gewonnen en pas daarna de evenwichten in de nieuwe partijstructuur zullen worden geëvalueerd.

Partijorganisatie

Met name is het vooral niet duidelijk hoe de presidentiële stijl die Blair hanteert, spoort met de oude partijcultuur en de structuren van een zeer klassieke sociaal-democratische partijorganisatie. Het is één zaak de mandatarissen aan te zetten Internet te consulteren voor de laatste uitspraken van Blair; het is een andere zaak of in Newcastle en Southampton ook effectief dezelfde boodschap wordt verteld. Er is dus tegenwind, twijfel en kritiek m.b.t. de nieuwe 'niet-ideologische' elite. Bijgevolg is het nog lang niet zeker of de organisatie die voor de verkiezingen op poten wordt gezet ook de partijorganisatie van de toekomst wordt. Daarover zal het resultaat van de verkiezingen beslissen.

Van één zaak lijkt Blair echter overtuigd: zonder eigentijdse vormen van centralisering kan het gevecht tegen de Conservatieven niet worden gewonnen. Bovendien: Blair zweert niet bij een pure 'top-bottom'-benadering. In de briefing voor de personeelsleden van het Media Center die ik mee volgde, bleek duidelijk hoeveel belang wordt gehecht aan het scheppen van een nieuwe partijcultuur, annex bedrijfscultuur. Labour moet een niet-hierarchische structuur krijgen. Nodeloze hiërarchieën moeten worden neergehaald en competentie en kwaliteit moeten snel kunnen worden gerentabiliseerd. De personeelsleden horen fier te zijn op de nieuwe geïntegreerde aanpak. Cohesie en team-spirit zijn de ordewoorden, waarbij geen kloof mag groeien tussen de staf van de partij en de politici. Wel integendeel, een harmonisch partnership tussen beiden vormt de sleutel tot het succes van New Labour.

Blijft de vraag of de ziel van een klassieke arbeiderspartij kan worden gered, als de militanten, met welomschreven scripts en door de partij aangekochte telefoonnummers, naar potentiële kiezers bellen. Voorwaar, het gaat bij de volgende verkiezingen om meer dan de kop van Major en een eenvoudige terugkeer van Labour aan de macht. Het gaat om New Labour: een afscheid en een nieuw begin?